

Raportul anual

al Coaliției Sectorului Cultural
Independent

din Republica Moldova

perioada de raportare

Martie 2024 ——— Aprilie 2025

Structură

1. Advocacy 2024-2025
 - 1.1 Studiu privind sectorul cultural independent
 - 1.2 Campania Parteneriatului Public Civic
 - 1.3 Centrul Cultural Casa Zemstvei
 - 1.4 Forumul Consultativ
2. Vizibilitate publică
 - 2.1. Blog Cultural
 - 2.2 Oportunități
 - 2.3 Newsletter
 - 2.4 Rezumart
 - 2.5 Munia's diary
3. Dezvoltare organizațională
 - 3.1 Dezvoltarea de regulamente și politici interne
 - 3.2 Schimbarea Statului
4. Rețelele internaționale
5. Raport Financiar
6. Echipa CSCI

Misiunea Coaliției Sectorului Cultural Independent din Republica Moldova:

Promovarea și consolidarea sectorului cultural independent din Republica Moldova prin desfășurarea unor activități de advocacy în domeniul culturii, campanii de vizibilitate, și crearea unui mediu colaborativ.

1) Advocacy (bazat pe cercetare)

Desfășurarea unor activități de advocacy pentru producerea schimbărilor la nivel sistemic și activități de cercetare în domeniul sectorului cultural independent.

2) Vizibilitate

Crearea unor platforme virtuale de informare a publicului.

3) Crearea unui mediu de colaborare

4) Consolidarea organizației

Construirea unei organizații puternice și durabile, capabile să depășească criza conflictelor de interese și să prevină corupția

1. Campanii de advocacy 2024-2025

1.1 Studii privind sectorul cultural independent

Evaluarea sectorului cultural independent din Republica Moldova

Studiul privind evaluarea sectorului cultural independent din Republica Moldova a fost dezvoltat și efectuat de către Centrul pentru Politici, Inițiative și Cercetări.

Scopul studiului a fost de a evalua sectorul cultural independent din Republica Moldova în perspectiva elaborării Strategiei pentru cultură și patrimoniu – 2030.

Necesitatea unui asemenea exercițiu a fost afirmată în repetate rânduri în cadrul întâlnirilor și discuțiilor din interiorul sectorului. Utilitatea principală a studiului a constat în definirea sectorului (în funcție de activități, valori, poziționări), a constituentelor sale, identificarea nevoilor specifice, precum și creșterea vizibilității sectorului în cadrul politicilor publice.

Ca punct de plecare, studiul a luat în considerare situația în care legislația moldovenească din domeniul culturii nu includea o definiție clară a sectorului cultural independent (SCI), fapt ce a îngreunat comunicarea acestuia cu Ministerul Culturii și alte entități responsabile de elaborarea politicilor culturale.

În cadrul procesului de cercetare, ne-am propus să realizăm o cartografiere a SCI, care a inclus deopotrivă dimensiunea performativă (modul în care membrii SCI se auto-identificau ca parte a sectorului), aspectele valorice și cele funcționale.

Studiul realizat a fost unul multidisciplinar și a vizat o cercetare complexă a sectorului cultural independent din Republica Moldova.

Acesta a combinat analiza sociologică și antropologică (prin interviuri și chestionare adresate artiștilor independenți, inițiativelor și organizațiilor din SCI), analiza juridică (a cadrului legal local, internațional și european), precum și o abordare economică și fiscală.

[Link către studiu](#)

Evaluarea condițiilor de muncă în SCI

A fost realizat un studiu, de către sociologa Lilia Nenescu, privind politicile de plată și alte practici de remunerare a muncii în rândul lucrătorilor culturali și artiștilor independenți din Republica Moldova în perioada 2020–2024. Acest studiu a influențat formarea politicilor de remunerare în cadrul organizației CSCI și a oferit, totodată, o bază statistică pentru acțiunile ulterioare de advocacy dedicate creării unui statut al artistului în 2025, având ca scop un impact sistemic asupra precarității sectorului, a culturii de exploatare și autoexploatare a lucrătorilor culturali, a lipsei concediilor de odihnă și medicale plătite, precum și a instabilității muncii în acest domeniu.

Lucrătorii din sectorul cultural independent s-au confruntat cu provocări specifice, precum relații de muncă atipice, prevalența statutului de liber profesionist, cumulul de locuri de muncă, instabilitate structurală, remunerare neregulată și fluctuantă, condiții de muncă precare și o mobilitate transfrontalieră ridicată – factori care au afectat exercitarea drepturilor lucrătorilor culturali și accesul acestora la protecție socială. Pornind de la aceste tendințe, studiul a urmărit evaluarea condițiilor de muncă și a accesului la măsuri de protecție socială pentru artiștii și lucrătorii culturali din sectorul cultural independent din Moldova.

Pentru evaluarea condițiilor de muncă, au fost analizate experiențele directe ale artiștilor și lucrătorilor culturali printr-un chestionar și o serie de interviuri. Chestionarul a fost completat de 56 de artiști și lucrători culturali, dintre care 6 respondenți au fost excluși din eșantion, întrucât își desfășurau activitatea exclusiv în sectorul public sau comercial. Din eșantionul final de 50 de respondenți, 72% s-au identificat ca făcând parte din sectorul cultural independent, 18% nu au știut cum să se identifice, iar 10% s-au identificat ca parte din industriile creative. Deoarece nu au fost constatate diferențe semnificative privind modul de organizare a muncii sau condițiile de lucru, studiul a analizat eșantionul integral de 50 de persoane.

De asemenea, au fost realizate 28 de interviuri cu artiști vizuali, artiști multimedia, scriitori, regizori, curatori, manageri și alți lucrători culturali din sectorul independent, precum și un interviu cu o membră a grupului de lucru pentru adoptarea Statutului lucrătorilor culturali din România.

Pentru evaluarea accesului la protecție socială, au fost analizate datele colectate prin chestionar și interviuri, precum și prevederile legislației relevante. Totodată, studiul a cartografiat bune practici și exemple de politici publice care pot contribui la îmbunătățirea condițiilor de muncă și a protecției sociale a lucrătorilor culturali.

[Link către studiu](#)

1.2 Campania Parteneriatului Public Civic

În perioada august – noiembrie 2024, Coaliția Sectorului Cultural Independent a revizuit și îmbunătățit abordarea sa de advocacy în cadrul Campaniei pentru Parteneriate Public-Civice, trecând la un model mai participativ, bazat pe cercetare, colaborare intersectorială și dialog instituțional.

Înainte de lansarea Laboratorului dedicat parteneriatelor public-civice, Coaliția a inițiat două cercetări esențiale pentru a fundamenta argumentele necesității acestei politici publice:

[„Cartografiere juridică și recomandări privind parteneriatele public-civice”](#), realizată de Anatol Albin, jurist civic local;

[„Sondaj privind nevoile organizațiilor societății civile în materie de spații și acces la infrastructura publică”](#), realizat de Aliona Țurcanu (CICO).

Aceste studii au permis identificarea clară a barierelor structurale și au generat recomandări pentru cadrul legal național.

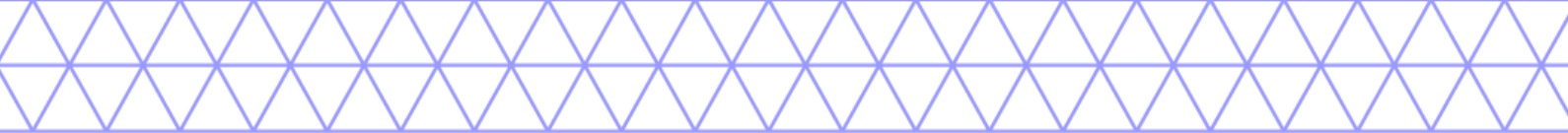
Strategia a pus un accent inițial pe exemplele și modelele locale – atât de succes, cât și cele eșuate – ceea ce a permis ancorarea demersului într-un context real și relevant pentru actorii implicați. Modelele internaționale au fost introduse ulterior, pentru a completa și compara abordările.

Până la organizarea Laboratorului, au fost desfășurate cel puțin cinci evenimente pregătitoare (pre-evenimente), cu participarea reprezentanților sectorului civic, sectorului de tineret, scenei culturale independente și a publicului larg. Aceste întâlniri au contribuit la crearea unui proces de jos în sus, în care Laboratorul a reprezentat vârful colaborării colective deja inițiate.

Coaliția a constituit o echipă profesionistă puternică, formată din experți și parteneri strategici, consolidând o colaborare intersectorială (cultură, tineret, societate civilă, urbanism). Eforturile au fost conjugate într-un parteneriat durabil, bazat pe valori comune și obiective strategice.

În paralel, consorțiul a organizat cel puțin trei întâlniri cu reprezentanți ai autorităților publice relevante: Ministerul Culturii, Agenția Proprietății Publice, Comisia parlamentară pentru administrație publică, și autorități regionale de dezvoltare. Acești actori au fost informați în detaliu despre proces, au oferit un feedback pozitiv, iar în final au agreeat să susțină și să promoveze inițiativa legislativă rezultată din campanie.

Această abordare demonstrează un model de advocacy adaptiv, incluziv și sensibil la context, care integrează cercetarea, procesele participative, colaborarea intersectorială și

relațiile constructive cu autoritățile publice, având ca scop un impact sistemic în domeniul parteneriatelor public-civice.

Parteneri strategici: Consiliul Național al Tineretului CNTM, Centrul pentru Politici și Reforme (CPR), Centrul pentru Învățare și Consultanță Organizațională (CICO) și Centrul pentru Politici, Inițiative și Cercetare (Platzforma), cu sprijinul Institutului Cultural Danez.

Laboratorul Internațional „DO IT TOGETHER!” (25-27 noiembrie 2024, Chișinău) a fost un eveniment de co-creare a conceptului Parteneriatului Public-Civic (PPC), organizat de Coaliția Sectorului Cultural Independent împreună cu parteneri locali și internaționali. Acesta a inclus mese rotunde, ateliere și prezentări publice, reunind experți, factori de decizie, reprezentanți ai societății civile și ai administrației publice.

Scopul laboratorului a fost dezvoltarea unui cadru legal pentru PPC în Moldova, ca alternativă la parteneriatele public-private, promovând guvernanta participativă și gestionarea comună a infrastructurii publice. Evenimentul a fost structurat în trei componente: pre-evenimente, discuții tematice și un atelier de scriere participativă a conceptului de lege PPC.

Participanții au analizat bune practici internaționale, au discutat provocările și oportunitățile unui asemenea model în Moldova și au contribuit la conturarea unui cadru legislativ viabil. Laboratorul a fost susținut de Institutul Cultural Danez, Fondul Noii Democrații și People in Need, consolidând dialogul dintre societatea civilă și autorități pentru dezvoltarea unui mecanism sustenabil de colaborare în gestionarea bunurilor publice. La evenimentele din cadrul proiectului au participat peste 150 persoane.

Pe parcursul lunii ianuarie- aprilie, consorțiul PCP colab au avut mai multe întâlniri în cadrul cărora au stabilit următorii pași, au discutat schițele conceptului și-a propunerii de lege, au planificat campania de comunicare. Ne-am angajat ca până la finele lunii iunie să avem documentația pregătită pentru a o putea discuta în cercuri mai largi, inclusiv cu decidenții.

1.3 Problema infrastructurii culturale - Casa Zemstvei/Universul

Începând cu luna ianuarie 2024, au avut loc numeroase evenimente, precum întâlniri cu Ministerul Culturii, discuții și consultări în cadrul sectorului cultural independent și al societății civile, inițierea unor note de poziție, precum și atragerea reprezentanților internaționali ai sectorului public și civic. Din păcate, problema accesului la o infrastructură culturală sustenabilă și de lungă durată, capabilă să fie multifuncțională și să răspundă nevoilor sectorului cultural independent, rămâne nerezolvată.

Mai jos prezentăm întreaga cronologie [a stării de precaritate care a avut loc în jurul Casei Zemstvei](#), precum și în jurul centrului Universul, propus de Ministerul Culturii ca alternativă pentru relocarea scenei culturale independente.

2024 (ianuarie – aprilie)

- MC și MNEIN anunță iminenta restaurare a clădirii și introduc clauze de evacuare anticipată în contracte. Organizațiile protestează și solicită negocieri.
- Se invocă o alternativă relocabilă: clădirea fostei tipografii *Universul*, ce urmează a fi reabilitată cu bani din vânzarea Stadionului Republican.
- Scena independentă respinge asocierea cu proiectul, considerând-o o formă de *artwashing* și publică două note de poziție ([5 aprilie](#) și [2 august 2024](#)), solicitând un proces participativ real.
- Se organizează o consultare publică formală în august 2024, dar Forumul Consultativ [o califică drept netransparentă și în contradicție cu Legea privind transparența decizională](#).

2025 (ianuarie – februarie)

- MC revine cu [o nouă modificare a contractelor](#), reducând perioada contractuală la 3 luni și pregătind terenul pentru licitații comerciale începând cu luna aprilie.
 - Comunitatea artistică trimite [o scrisoare oficială către MC](#), solicitând semnarea unor contracte pe termen lung și integrarea lor în planul de restaurare.
 - Fără răspuns oficial, MNEIN instalează un lacăt pe ușa principală a Casei Zemstvei și restricționează accesul după ora 22:00, încălcând prevederile contractuale.
 - După proteste și discuții cu administrația MNEIN, lacătul a fost înlăturat, iar accesul la spații asigurat.
-

Concluzii parțiale

Rezultate ale acțiunilor de advocacy:

- Vizibilitate publică crescută: protestele, petițiile și luările de poziție au atras sprijin local și internațional.
- Presiune instituțională: MC a fost nevoit să reacționeze formal și să demareze consultări, chiar dacă parțiale și netransparente.
- Crearea unui Forum Consultativ al scenei independente, care funcționează ca un actor colectiv în relația cu MC.
- Articularea unui Model instituțional alternativ (guvernanță participativă), cu potențial de replicare la nivel național și regional.
- Blocaje sistemice persistente: lipsa de asumare instituțională, ambiguitate strategică din partea MC, tergiversări și măsuri unilaterale represive.

Probleme sistemice:

- Precaritatea contractuală a spațiilor pentru sectorul independent.
- Lipsa unui cadru legal clar pentru parteneriate public-civice în cultură.
- Politicile culturale orientate spre profit și vizibilitate, în detrimentul valorii sociale și educaționale.
- Neasumarea rolului Ministerului Culturii ca actor de dezvoltare și protecție a culturii independente.
- Instrumentalizarea patrimoniului în logica tranzacțională și lipsa unei politici coerente de revitalizare urbană incluzivă.
- Accesul durabil al scenei culturale independente la infrastructura publică rămâne o luptă deschisă, marcată de dezechilibre de putere, absența unui cadru de co-gestionare a patrimoniului și o lipsă de voință politică reală din partea autorităților. Cazul Casei Zemstvei și proiectul Universul demonstrează că scenele culturale independente nu doar solicită spații, ci oferă modele sustenabile, deschise și participative de gestionare culturală – modele care trebuie recunoscute, integrate și susținute prin politici publice incluzive.

1.4 Forum Consultativ

- La începutul anului 2024, reprezentanți ai sectorului cultural independent se vor uni într-un Forum Consultativ - [o platformă de dialog și creștere a încrederii pentru sectorul cultural independent](#).
- Ca și consecință a discuțiilor purtate cu scena independentă în cadrul Forumurilor Consultative, CSCI a început să dezvolte o nouă strategie participativă și incluzivă a campaniei Centrului Cultural, dar și un Memorandum de colaborare între CSCI și Parteneri Internaționali, în care delimitează autonomia și sfere de influență ale partenerilor în cadrul acestei campanii.

2. Vizibilitate publică

Crearea și dezvoltarea unei platforme digitale <https://culturaindependenta.md/>

Pe tot parcursul anului 2024, noul site web al Coaliției a continuat să fie actualizat cu informație - structura platformei digitale este creată în proporție de 90 la sută. Toate informațiile/arhivele și documentația de pe blogul wordpress au fost deja transferate pe noua platformă. Platforma urmează a fi publicată în motoarele de căutare, dar sunt anumite dificultăți de comunicare cu compania de IT care ne-a creat site-ul și au întârzieri masive în a livra produsul finalizat.

2.1 Blog cultural

În cadrul acestei activități am selectat prin concurs curatoarea Blogului Cultural Kristina Jakot, care timp de 1 an a pus în focus evenimentele organizate de către scena culturală independentă din țară.

Blogul a combinat atât [articole text](#), cât și [serii de podcast](#).

2.2 Oportunități

Începând cu luna august 2024, am lansat o nouă secțiune „oportunități” în care împărtășim rezidențele disponibile pentru artiști și lucrători culturali, în diferite țări, cu diferite durate și condiții. Această rubrică periodică oferă scenei culturale independente din Moldova posibilitatea de a dobândi noi experiențe și cunoștințe prin schimburi internaționale și de a lucra cu alți profesioniști, artiști și lucrători culturali din alte țări.

De asemenea, în această secțiune publicăm fundații și granturi care pot sprijini proiecte sau organizații din Republica Moldova.

Publicăm săptămânal „oportunități” pe canalul nostru [Telegram](#).

2.3 Newsletter

În luna iulie 2024, am reluat elaborarea newsletterului lunar, care adună la un loc evenimentele centrale care se vor întâmpla, care au avut loc, oportunitățile pentru artiști și organizații, evenimentele organizate de lucrătorii culturali independenți din Moldova în afara țării etc.

Abonați-vă [aici](#) pentru a rămâne informați și conectați cu scena culturală independentă.

2.4 RezumArt

Este o publicație care documentează viața culturală din Moldova în 2024 – de la inițiative independente și evenimente-cheie, până la schimbări legislative importante. A fost tipărită de către tipografia experimentală Iskra, prin risografie pe un formular de mobilizare militară (Formular 19), ca metaforă pentru relatarea evenimentelor de pe un "front cultural".

Publicația conține articole lunare în limba română și rusă, care au documentat activitățile culturale desfășurate între iunie și noiembrie 2024.

- [Aici varianta digitală Rezumart](#)

2.5 [Munias diary](#)

Am lansat o nouă rubrică numită Munia's diary, în care ne-am propus să împărtășim în format reels, modul în care arată o rutină zilnică în CSCI pentru o asistentă, precum și evenimentele pe care aceasta le (co)organizează sau la care participă, pentru a oferi o privire în culisele vieții de zi cu zi a unui lucrător cultural independent, împărtășind experiențe, evenimente și întâlniri care modelează sectorul cultural independent.

3. Dezvoltare Organizațională

3.1 Dezvoltarea de regulamente și politici interne

Pe parcursul anului 2024, secretariatul Coaliției, împreună cu consiliul și membrii Coaliției, au creat următoarele politici interne ale organizației:

[O structură organizațională](#) care răspunde în mod clar întrebărilor despre viziunea, misiunea și obiectivele de bază ale organizației, precum și procesul de luare a deciziilor.

Regulamentul de funcționare a Consiliului de Administrare

 1. ROF Consiliu CSCI_draft_2.docx

Procedura de utilizare comună a [biroului](#) și [echipamentelor](#) Coaliției pentru membrii Coaliției, Sectorului Cultural Independent și inițiativelor artistice independente

[Politica de integritate](#), care răspunde întrebărilor despre cum să previi corupția, conflictele de interese, favoritismul, mutitatea și alte forme de corupție într-o organizație

[Politică de achiziții](#)

[Carta Membrilor](#) - o hartă care clarifică profilul membrilor coaliției existenți și potențiali, valorile organizației, responsabilitățile și drepturile membrilor coaliției, oportunitățile și modalitățile de implicare a membrilor coaliției în procesele organizaționale.

[Protocol de inițiere a notelor de poziție](#), în cazul în care este inițiat de membri ai coaliției, și în cazul în care este inițiat din exterior din partea societății civile, dar așteaptă solidaritate din partea coaliției.

[Memorandum of Autonomy and Fair Collaboration](#), care echilibrează influența donatorului asupra proceselor decizionale din cadrul Coaliției

3.2 Schimbarea Statului

În aprilie 2024 Adunarea Generală a adoptat amendamente la statutul organizației pentru a permite persoanelor fizice calitatea de membru și a creat un nou organ, care are scop consultativ

[Statutul CSCI 2024](#)

4. Retelele Internationale

Pe parcursul anului 2024, Coaliția a continuat să facă parte din „Networking Cluster” a [NDF](#) – o rețea regională activă în Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Danemarca, Moldova și Ucraina. Scopul principal al acestui cluster este de a stimula implicarea comunităților locale în viața culturală și în procesele democratice, prin activități participative și consolidarea capacităților. Clusterul urmărește să democratizeze procesele decizionale din țările membre, oferind membrilor și comunităților resurse esențiale de învățare și acțiune. Totodată, promovează parteneriate durabile cu organizații culturale ale societății civile și monitorizează impactul activităților rețelei asupra respectării drepturilor culturale, drepturilor omului și valorilor democratice în regiune.

Coaliția continuă să fie parte a rețelei [Easthub](#).

Easthub este o sub-rețea a Trans Europe Halles, destinată centrelor culturale și organizațiilor din Europa Centrală și de Est, având scopul de a dezvolta conexiuni mai strânse și mai active între ele, de a crea mai multe oportunități de colaborare și de schimb de cunoștințe. Ne concentrăm atenția asupra țărilor post-comuniste, deoarece împărtășesc o istorie comună care poate constitui baza unor proiecte tematice comune și, în același timp, se confruntă cu probleme similare pentru care putem căuta împreună soluții.

Obiectivul principal este de a construi relații puternice și active între membrii din regiune care sunt dispuși să împărtășească, să învețe și să colaboreze. În cadrul rețelei Trans Europe Halles, acest hub va consolida poziția membrilor din Europa Centrală și de Est, oferindu-le un rol mai activ în activitățile rețelei și în inițierea de noi proiecte.

5. Raport financiar

Categorie	Sumă	Comentariu
<i>VENITURI</i>		
Total venituri în 2024	2 137 348 MDL	include granturi și fonduri raportate
Granturi	2 137 348 MDL	vezi detalii în raportul complet
Fonduri reportate din 2023	417 343 MDL	transferate în 2024
<i>CHELTUIELI</i>		
Cheltuieli pentru activități	2 554 116 MDL	include toate activitățile proiectului
din care, salarii	~255 412 MDL	estimativ ≈10% din bugetul total
Sold rămas la 31.12.2024	575 MDL	

Pentru un raport detaliat, a se vedea [aici](#).

6. Echipa CSCI

Rusanda Curcă - directoare, coordonatoare campanii advocacy

Elena Russu - directoare executivă

Tatiana Frunză - manageră financiară

Marina Scalețchi - ofițeră pe comunicare

Munia Grasen - asistentx proiect

Eugen Turcan - asistență tehnică

Diana Munteanu - coordonatoarea campanii PCP (01/02/24 - 31/12/24)

Dan Arnaut - coordonator campanii PCP (01/02/25-01/04/25)

Anna Vasina - curatoare Blog Cultural